

Magdalena Fołta

Zakres i zadania współpracy przedszkola z rodzicami

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 2,
27-30

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

i porozumienie się między szkołą a domem jako dwoma ogniskami środowiskowo-wychowawczymi to rozszerzenie wpływów wychowawczych nauczycieli i rodziców. To poznanie i zrozumienie własnych kompetencji i racji, to przede wszystkim zrozumienie olbrzymiej odpowiedzialności za dziecko, jego rozwój i przyszły start zawodowy.

Edyta Sadowska

Bibliografia:

- Barankiewicz Z., *Relacje szkoła i rodzina*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2001, nr 6.
 Bochno E., Lewandowska B., *Dobra współpraca z rodzicami uskrzydla*, „Edukacja i Dialog” 2002, nr 8.
 Mendel M., (red.), *W poszukiwaniu partnerstwa rodziny, szkoły i gminy*, Toruń 2000.
 Mendel M., *Rodzice i szkoła. Jak współuczestniczyć w edukacji dzieci?*, Toruń 2001.
 Rogala S., *Partnerstwo rodziców i nauczycieli*, Warszawa 1989.
 Szczurek M., *O formach współpracy z domem rodzinnym*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2001, nr 3.
 Winiarski M., *Wymiary i znaczenie dialogu w procesie współpracy rodziców i nauczycieli*, „Ruch Pedagogiczny” 2001, nr 3–4.

Magdalena Fołta
 Szkoła Podstawowa w Rytrze
 woj. małopolskie

ZAKRES I ZADANIA WSPÓŁPRACY PRZEDSZKOLA Z RODZICAMI

Od wieków na całym świecie małe dzieci były i są wychowywane przez rodziny, przy mniejszej lub większej pomocy i kontroli instytucji społecznych, zainteresowanych właściwym wychowaniem młodego pokolenia.

Dzieje ludzkości świadczą o tym, że rodzina podtrzymuje biologiczne istnienie gatunku, umożliwia rozwój życia społecznego i przekazuje kulturę młodemu pokoleniu.

Zarówno rodziny, jak i instytucje społeczne, zajmując się wychowaniem dziecka muszą przystosować się do określonych, zmieniających się form życia społecznego, a także uczestniczyć w ich przekształcaniu zależnie od nowych potrzeb i celów wychowania.

W Polsce, jeszcze do niedawna, ogromną większość dzieci w wieku przedszkolnym, zgodnie z tradycją, wychowywała rodzina. Wraz z przemianami społeczno-ekono-

micznymi zmienia się jej struktura społeczna i poziom kulturalny, natomiast w metodach wychowawczych postęp dokonuje się powoli¹.

W przeszłości przodujące warstwy słabo były zainteresowane zmianami społecznymi. W utrzymaniu niezmiennej roli wychowawczej rodziny upatrywano ostoję panującego ustroju. Oświata publiczna podejmowała szersze zadania w stosunku do dzieci szkolnych, nie interesując się prawie zupełnie dziećmi w wieku przedszkolnym².

Obecnie rodzice mają znacznie większe niż dawniej możliwości korzystania z placówek wychowania zbiorowego. Często, mimo coraz to wyższego poziomu kultury pedagogicznej naszego społeczeństwa, obserwuje się wśród rodziców postawę świadcząca o tym, że oddając dziecko do przedszkola, placąc za jego pobyt w placówce, oczekują „świętego spokoju”, czują się jakby zwolnieni od swojej wychowawczej roli. Nie zdają sobie sprawy, że w ten sposób zarówno pozbywają się radości płynących z twórczego kształtowania osobowości własnego dziecka, jak i ogromnie utrudniają oddziaływanie przedszkolnego wychowawcy³.

Dzieci przychodzą do przedszkola z odmiennych kulturowo rodzin, wnoszą ze sobą inne tradycje, obyczaje, wyznanie, normy, różne poczucie wartości, szacunku dla ludzi i rzeczy, różny sposób wypowiedania się.

Przedszkole nie może zastąpić domu rodzinnego w dawaniu dziecku wsparcia emocjonalnego, poczucia akceptacji i bezpieczeństwa⁴. Zadaniem przedszkola nie jest zastąpienie, przejęcie roli rodziców, ale przyjsięcie im z pomocą – ułatwienie właściwego wychowania małego dziecka. Przedszkole może uzupełniać i wzbogacać doświadczenia dziecka, w tych sferach, w których oddziaływanie domu jest niewystarczające.

„We współczesnych koncepcjach wychowania przedszkolnego, w ramach których dziecko traktowane jest jako podmiot wychowania, rodzice wraz z nauczycielami powinni pomagać dziecku w jego własnym rozwoju i wychowaniu, w tworzeniu własnej niepowtarzalnej indywidualności”⁵.

Przedszkola mają szansę wspierać i pobudzać jego rozwój, wzmacniać istniejące uzdolnienia oraz uczestniczyć w tworzeniu przez nie nowych możliwości. Rodzice zaś, są „kopalnią wiedzy” o dziecku, z której nauczyciel może czerpać informacje niezbędne do indywidualizacji oddziaływań wychowawczych.

Współpraca z rodzicami nie jest łatwą sprawą. Trzeba zatem zachęcić do niej, pokazać jej możliwości i efekty. Należy uświadomić, że jest to drugie, obok domu rodzinnego, naturalne środowisko rozwojowe i wszelkie podejmowane tu działania mają na celu wszechstronny rozwój dziecka.

Wielostronna, pełna współpraca rodziców z przedszkolem powinna prowadzić do działań twórczych.

D. Waloszek wyróżniła następujące funkcje, które powinno spełniać przedszkole wobec rodziców. Do nich należą:

„(...) Wspomaganie jako pierwsza funkcja działań wychowawczych rodziców czyli:

- informowanie rodziców o zachowaniu się dzieci w przedszkolu (osiągnięcia, powodzenia, próby),

¹ A. Sawicka, *Współpraca przedszkola z rodzicami*, Warszawa 1974.

² A. Brzezińska, *Psychopedagogiczne problemy edukacji przedszkolnej*, Poznań 1985.

³ T. Wojczunalis, *Efekty wspólnego działania*, „Wychowanie w Przedszkolu” 1991, nr 11.

⁴ H. Hadrian, *Oczekiwania rodziców*, „Wychowanie w Przedszkolu” 1997, nr 2.

⁵ M. Irzyniec, *O zainteresowaniach dzieci w wieku przedszkolnym*, „Wychowanie w Przedszkolu” 1997, nr 4 s. 195.

- zbieranie informacji o zachowaniu się dzieci w domu (dominujące zachowanie, zaciekawienia),
- przekazywanie wiedzy pedagogicznej, dotyczącej interesujących rodziców zakresów, wiedzy uwrażliwiającej na dziecko, jego potrzeby, możliwości, powinności.

Drugą funkcją, wyodrębniającą zakres działania przedszkola wobec rodziców, jest integrowanie zabiegów wychowawczych, a w niej:

- uzgadnianie sposobów reagowania na bodźce wymagane w domu i przedszkolu,
- uzgadnianie rodzaju, kierunku, zakresu działań wychowawczych, wspólnie realizowanych w przedszkolu i w domu, uzupełnianych w domu,
- wspólne z rodzicami opracowanie warunków do rozwoju wyobraźni do eksperymentowania, swobodnego doświadczania życia przez dziecko,
- włączanie rodziców w wychowanie dzieci poza domem (spotkania z dziećmi, prezentacje własnych zainteresowań, pasji, zawodu),
- włączanie rodziców w zagospodarowywanie, organizacje wewnątrz przedszkolnych, głównie sal i terenu zabaw,

Trzecia funkcja dotyczy wspierania rodziców poszukujących sposobów zmiany rywalizacji między dziećmi, a wyeksponowane zostało:

- zapoznanie z możliwościami współlistnienia z dziećmi,
- informowanie o prawach w dziedzinie oświaty,
- wspólne i indywidualne działania rodziców, nauczycieli i dzieci,
- poszukiwanie przyczyn „złych zachowań” dzieci i sposobach reagowania na nie,
- organizowanie doradztwa – metodycznego, psychologicznego, pedagogicznego”⁶.

Ten wielopłaszczyznowy i obszerny zakres funkcji postawiony przed przedszkolem w dziedzinie: współpracy, współdziałania i współlistnienia nauczycieli i rodziców, daje szansę pełnoprawnego i odpowiedzialnego udziału rodziców w organizowaniu warunków działania dzieci w przedszkolu.

Gwarancją współpracy przedszkola z rodzicami może być statut przedszkola, w którym warunki tej współpracy zostały jasno i wyraźnie określone, po wcześniejszym ich uzgodnieniu z rodzicami. Powinien być dostępny zawsze dla wszystkich zainteresowanych⁷. Statut gwarantuje im wiele form współpracy, o których nie są oni informowani. Rodzice nie są świadomi wpływu, jaki mogliby mieć na pracę przedszkola, pomagając w ten sposób swojemu dziecku.

Według M. Łobockiego „cechą konstytutywną wszelkiego współdziałania jest dążenie wszystkich jego partnerów do osiągnięcia wspólnych celów. Nadrzędnym celem współdziałania placówek opiekuńczo-wychowawczych z rodzicami i środowiskiem lokalnym jest zintensyfikowanie opieki i wychowania przebywających tam dzieci i młodzieży. Chodzi tu zwłaszcza o zapewnienie im wielostronnego rozwoju, zarówno pod względem intelektualnym i emocjonalnym, jak i społecznym”⁸.

Nadrzędnemu celowi podporządkowane są cele bardziej szczegółowe. Należą do nich m.in.:

- ustrzeżenie wychowanków przed wyizolowaniem od szeroko rozumianego życia społecznego, kulturalnego, politycznego itp.,
- lepsze poznanie przez głównych partnerów współdziałania poszczególnych wychowanków,

⁶ D. Waloszek, *Edukacja dzieci w wieku przedszkolnym. Założenia, treści i organizacje*, Zielona Góra 1994, s. 17.

⁷ I. Nowosad, *Nauczyciele i rodzice w edukacji przedszkolnej*, „Wychowanie w Przedszkolu” 1998, nr 3.

⁸ M. Łobocki, *Wybrane zagadnienia z metodyki pracy opiekuńczo-wychowawczej*, cz. II, Lublin 1987, s. 95.

- zjednywanie możliwie wszystkich rodziców i różnych instytucji działających w środowisku lokalnym na rzecz placówki i poszczególnych wychowanków,
- uatrakcyjnienie im pobytu w placówce.

Przedszkole jest osadzone w szerszym środowisku społecznym: jest rzeczą oczywistą, wręcz konieczną, że musi odzwierciedlać właściwości i potrzeby kręgu ludzi, których dzieci wychowuje⁹.

We współpracy z rodzicami bardzo ważne jest osiągnięcie dialogu pomiędzy dwiema stronami. Budowanie partnerskich relacji nie jest łatwe.

„Partnerstwo jako jedna z kategorii relacji międzyludzkich opiera się na uczestniczeniu we wspólnym działaniu. Aby mogło funkcjonować, konieczne jest zaistnienie kontaktu, a następnie konkretne działanie, w oparciu o wspólny cel”¹⁰.

Wspólny cel i zarazem nadrzędną wartość dla rodziców i nauczycieli stanowi dziecko i jego rozwój, które jednoczą partnerów i motywują do podjęcia współdziałania.

Budowaniu partnerskich relacji sprzyja:

- bezwarunkowa akceptacja drugiej osoby, poczucie autonomii oraz praw partnera i własnych,
- otwartość na drugiego człowieka, szacunek, życzliwość, uczciwość,
- wzajemne zaufanie (do kompetencji własnych i drugiej strony),
- istnienie wspólnych celów i wartości,
- umiejętność efektywnego porozumienia się (aktywne słuchanie, informowanie, wymiana myśli bez pouczania, oceniania, narzucania własnego zdania, spokojne przyjmowanie ewentualnych słów krytyki, tolerancja dla odmiennych poglądów, przekonań itd¹¹).

Od właściwej postawy personelu pedagogicznego – jego osobowości, kompetencji wytrwałości i cierpliwości w żmudnym procesie komunikowania się z rodzicami, zależeć będzie wypracowanie form i metod współpracy dla dobra dziecka. Warto jednak pokonać te trudności, aby uzyskać pożądaną wyniki.

Magdalena Fołta

Bibliografia:

- Brzezińska A., *Psychopedagogiczne problemy edukacji przedszkolnej*, Poznań 1985.
- Hadrian H., *Oczekiwania rodziców*, „Wychowanie w przedszkolu” 1997, nr 2.
- Irzyńiec M., *O zainteresowaniach dzieci w wieku przedszkolnym*, „Wychowanie w Przedszkolu” 1997, nr 4.
- Łobocki M., *Wybrane zagadnienia z metodyki pracy opiekunów wychowawczych*, Lublin 1987.
- Nowosad I., *Nauczyciele i rodzice w edukacji przedszkolnej*, „Wychowanie w Przedszkolu” 1998, nr 3.
- Sawicka A., *Współpraca przedszkola z rodzicami*. WSiP, Warszawa 1974.
- Stapor-Osmalek S., *Jaka współpraca*, „Wychowanie w Przedszkolu” 1995, nr 4, s. 23.
- Szuman S., *O nową jakość pedagogicznych relacji przedszkola i rodziny*, „Wychowanie w Przedszkolu” 2002, nr 6.
- Topińska Z., *Diagnozowanie środowiska wychowawczego w przedszkolu*, Warszawa 1988.
- Waloszek D., *Edukacja dzieci w wieku przedszkolnym. Założenia, treści i organizacje*, Zielona Góra 1994.
- Wojczunalis T., *Efekty wspólnego działania*, „Wychowanie w przedszkolu” 1991, nr 11.

⁹ Z. Topińska, *Diagnozowanie środowiska wychowawczego w przedszkolu*, [w:] *Podstawy pedagogiki przedszkolnej*, Warszawa 1988.

¹⁰ S. Stapor-Osmalek, *Jaka współpraca*, „Wychowanie w Przedszkolu” 1995, nr 4, s. 23.

¹¹ S. Szuman, *O nową jakość pedagogicznych relacji przedszkola i rodziny*, „Wychowanie w Przedszkolu” 2002, nr 6.